

EVS JUHEND 7:2004

RISKIHALDUS. SÕNAVARA Standardites kasutamise suunised (ISO/IEC juhend 73:2002)

**Risk management. Vocabulary
Guidelines for use in standards
(ISO/IEC Guide 73:2002)**

EESTI STANDARDIKESKUS

EESSÕNA

Eesti standardkeskuse juhend EVS JUHEND 7:2004 "Riskihaldus. Sõnavara. Standardites kasutamise suunised" on koostatud EVS/TK 4 poolt ISO/IEC "Guide 73:2002 Risk management – Vocabulary – Guidelines for use in standards" tõlke alusel.

Juhend sisaldab ingliskeelse teksti ja selle identse tõlke eesti keelde.

Rahvusvahelise ISO/IEC juhendi tõlkis Vello Hanson, verifitseeris Jaan Priisalu.

Juhendi väljaandmist on toetanud Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus.

Juhend on koostatud esmakordselt.

Juhend on kinnitatud ja kasutusele võetud juhendina EVS Juhend 7:2004 Eesti Standardikeskuse 29.03.2004 käskkirjaga nr 24.

EESSÕNA

ISO (Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon) on ülemaailmne eri maade standardiorganite (ISO liikmeskogude) föderatsioon. Töö rahvusvaheliste standardite koostamiseks sooritatakse tavaliselt ISO tehniliste komiteede kaudu. Igal liikmeskogul, mis on huvitatud mingist valdkonnast, mille tarbeks on rajatud tehniline komitee, on õigus olla esindatud selles komitees. Selles töös osalevad käsikäes ISO-ga ka muud rahvusvahelised riiklikud ja mitteriiklikud organisatsioonid. Kõigis elektrotehnilise standardimise küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnika-komisjoniga (IEC).

Juhendid kavandatakse vastavalt ISO/IEC direktiivide 3. osas esitatud reeglitele

Vastavas komitees või rühmas vastu võetud juhendikavandid saadetakse liikmeskogudele hääletamiseks. Avaldamine juhendina nõuab vähemalt 75 % hääletanud liikmeskogude heakskiitu.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et mõned käesoleva juhendi elemendid võivad olla patendiõiguse objektiks. ISO ega IEC ei ole kohustatud mingeid selliseid patendiõigusi välja selgitama.

ISO/IEC juhendi 73 koostas ISO tehnilise halduse nõukogu riskihalduse terminoloogia töörühm.

Käesolev juhend võidakse viie aasta pärast praktilise kogemuse põhjal läbi vaadata. Standardeid koostavalt komiteedelt oodatakse ISO kesksekretariaadi informeerimist kõigist juhendi sätete teostamisel ilmnunud raskustest.

FOREWORD

ISO (the International Organization for Standardization) is a worldwide federation of national standards bodies (ISO member bodies). The work of preparing International Standards is normally carried out through ISO technical committees. Each member body interested in a subject for which a technical committee has been established has the right to be represented on that committee. International organizations, governmental and non-governmental, in liaison with ISO, also take part in the work. ISO collaborates closely with the International Electrotechnical Commission (IEC) on all matters of electrotechnical standardization.

Guides are drafted in accordance with the rules given in the ISO/IEC Directives, Part 3.

Draft Guides adopted by the responsible Committee or Group are circulated to the member bodies for voting. Publication as a Guide requires approval by at least 75 % of the member bodies casting a vote.

Attention is drawn to the possibility that some of the elements of this Guide may be the subject of patent rights. ISO and IEC shall not be held responsible for identifying any or all such patent rights.

ISO/IEC Guide 73 was prepared by the ISO Technical Management Board Working Group on risk management terminology.

This Guide may be revised after 5 years on the basis of practical experience. Committees writing standards are invited to inform the ISO Central Secretariat of any difficulties encountered with the implementation of its provisions.

Lisa A moodustab käesoleva juhendi normatiivse osa.

Annex A forms a normative part of this Guide.

SISSEJUHATUS

Kõikvõimalike ettevõtmiste ees on olukordi (või sündmusi), mis kujutavad endast soodsaid võimalusi või ohte edule. Mõjusa haldusega saab võimalusi ära kasutada või ohte tõrjuda.

Teatud aladel, näiteks rahanduses, vaatleb riskihaldus valuuta fluktuatsioone sellistena, et need kujutavad endast nii võiduvõimalusi kui ka kahjupotentsiaali. Seetõttu mõistetakse riskihalduse protsessi üha enam nii selliste määramatuste positiivsete kui ka negatiivsete külgedega tegelevana. Käesolev juhend käsitleb riskihaldust nii positiivsest kui ka negatiivsest vaatepunktist.

Riskihalduslikke aspekte sisaldava standardi koostamisel või läbivaatamisel tuleks kõigepealt arvestada käesolevas juhendis olevatele määratlustele. Eri maade organisatsioonide hulgas ühiste arusaamade kujundamiseks püüab ta anda põhisõnavara. Konkreetse valdkonna vajaduste rahuldamiseks võib aga osutuda vajalikuks hõlbimine selle täpsest sõnastusest. Sellisel juhul peaks vastav tehniline komitee tagama, et tegelikult kasutatav terminoloogia ei oleks vastuolus käesoleva juhendiga ega ISO/IEC juhendiga 51. Hälbe olemus tuleks lugejale selgitada.

Ohutuse valdkonnas keskendub riskihaldus kahjustuste vältimisele ja leevendamisele. ohutusaspektide puhul tuleks kasutada ISO/IEC juhendit 51.

Käesolev juhend on üldistuslik ning on koostatud hõlmama üldist riskihalduse valdkonda. Terminid on paigutatud järgmisse järjestusse:

INTRODUCTION

All types of undertaking are faced with situations (or events) that constitute opportunities for benefit or threats to their success. Opportunities can be realized or threats averted by effective management.

In certain fields, such as finance, risk management regards currency fluctuation as representing opportunity for gain as well as potential for loss. Consequently, the risk management process is increasingly recognized as being concerned with both the positive as well as the negative aspects of these uncertainties. This Guide deals with risk management from both the positive and negative perspectives.

In the preparation or revision of a standard that includes risk management aspects, first considerations should be given to the definitions within this Guide. It aims to provide basic vocabulary to develop common understanding among organizations across countries. However, it may be necessary to deviate from the exact wording to meet the needs of a specific domain. In this case, the Technical Committee responsible should ensure that the terminology actually used is not in conflict with this Guide or ISO/IEC Guide 51. The rationale for deviation should be made clear to the reader.

In the safety field, risk management is focused on prevention and mitigation of harm. ISO/IEC Guide 51 should be used for safety aspects.

This Guide is generic and is compiled to encompass the general field of risk management. The terms are arranged in the following order.

a) põhiterminid

- risk,
- tagajärg,
- tõenäosus,
- sündmus,
- allikas,
- riskikriteeriumid,
- riskihaldus,
- riskihaldussüsteem;

b) riskile alluvate inimeste või organisatsioonidega seotud terminid

- riskiosaline,
- huvipool,
- riskitunne,
- riskiteavitus;

c) riski kaalutlemisega seotud terminid

- riski kaalutlemine,
- riskianalüüs,
- riskituvastus,
- allikatuvastus,
- riski mõõtmine,
- riski hindamine;

d) riski tõrje ja ohjega seotud terminid

- riskikäsitlus,
- riskiohje,
- riski optimeerimine,
- riski vähendamine,
- leevendamine,
- riski vältimine,
- riski jagamine,
- riski katmine,
- riski säilitamine,
- riski aktsepteerimine,
- jääkrisk.

a) Basic terms

- risk,
- consequence,
- probability,
- event,
- source,
- risk criteria,
- risk management,
- risk management system.

b) Terms related to people or organizations affected by risk

- stakeholder,
- interested party,
- risk perception,
- risk communication.

c) Terms related to risk assessment

- risk assessment,
- risk analysis,
- risk identification,
- source identification,
- risk estimation,
- risk evaluation.

d) Terms related to risk treatment and control

- risk treatment,
- risk control,
- risk optimization,
- risk reduction,
- mitigation,
- risk avoidance,
- risk transfer,
- risk financing,
- risk retention,
- risk acceptance,
- residual risk.

RISKIHALDUS. SÕNAVARA

Standardites kasutamise suunised

1 KÄSITLUSALA

Käesolev juhend annab standardite koostajaile riskihalduse terminite üldistatud määratlused. Ta on mõeldud ülataseme ülddokumendiks riskihalduse aspekte sisaldavate standardite koostamisel või läbivaatamisel.

Selle juhendi eesmärk on edendada järjekindlat lähenemist riskihalduse tegevuste kirjeldamisele ja riskihalduse terminoloogia kasutamisele. Ta eesmärk on anda panus ISO ja IEC liikmete vastastikuse mõistmise saavutamisse, mitte aga anda juhiseid riskihalduse praktika kohta.

Ohutuse aspekte käsitleb ISO/IEC juhend 51.

MÄRKUS 1. Kogu selle juhendi ulatuses hõlmab kasutatud termin "standard" ka tehnilisi aruandeid ja juhendeid.

MÄRKUS 2. Sellised standardid võivad käsitleda eranditult riskihaldust või sisaldada riskihalduse spetsiifikaga sätteid.

2 ÜLEVAADE RISKIHALDUSE TERMINITEST JA MÄÄRATLUSTEST

Seosed riskihalduse terminite ja määratluste vahel on kujutatud joonistel 1 kuni 3.

Riskihaldus on üks osa ulatuslikumatest haldusprotsessidest organisatsioonis. Riskihaldus sõltub ta kasutamise kontekstist. Kasutatavad sõnad võivad eri kontekstides varieeruda.

1 SCOPE

This Guide provides standards writers with generic definitions of risk management terms. It is intended as a top-level generic document in the preparation or revision of standards that include aspects of risk management.

The aim of this Guide is to promote a coherent approach to the description of risk management activities and the use of risk management terminology. Its purpose is to contribute towards mutual understanding amongst the members of ISO and IEC rather than provide guidance on risk management practice.

ISO/IEC Guide 51 deals with safety aspects.

NOTE 1 The term "standard" – used throughout this Guide – includes Technical Reports and Guides.

NOTE 2 Such standards can deal exclusively with risk management or can include clauses specific to risk management.

2 OVERVIEW OF RISK MANAGEMENT TERMS AND DEFINITIONS

The relationships between the terms and definitions for risk management are shown in Figures 1 to 3.

Risk management is part of the broader management processes of organizations. Risk management depends on the context in which it is used. The words used in each context may vary.